

Consultatieverslag

Inhoudstafel

1	INLEIDING	1
1.1	HET GROEIPAD NAAR FLEXIBILITEIT EN ONDERSTEUNENDE DIENSTEN VOOR DE DNB	2
1.2	AANPAK VAN DE MARKTTTESTEN	3
2	REACTIES OP DE ONTVANGEN INPUT.....	4
2.1	SPECIFICATIES VOOR DE MARKTGEBASEERDE AANKOOP VAN FLEXIBILITEITSDIENSTEN VOOR HET BEHEER VAN LOKALE CONGESTIE	4
2.1.1	<i>Standaardisatie van producten en alignering met andere producten</i>	<i>4</i>
2.1.2	<i>Samenwerking en coördinatie met Elia</i>	<i>5</i>
2.1.3	<i>Bilaterale flexibiliteit en haar (markt-)context</i>	<i>6</i>
2.1.4	<i>Positie perimetercorrectie en energieoverdracht</i>	<i>8</i>
2.2	REGELS VOOR DE AANKOOP VAN NIET-FREQUENTIE-GERELATEERDE ONDERSTEUNENDE DIENSTEN EN NETVERLIEZEN	11
3	BIJLAGE.....	12

1 Inleiding

Met de toevoeging van Artikel 4.1.17/4 en Artikel 4.1.17/6 in het Energiedecreet creëerde de Vlaamse regelgever in 2021 een kader voor de aankoop van flexibiliteitsdiensten voor het beheer van lokale congestie en voor de aankoop van niet-frequentie-gerelateerde, ondersteunende diensten door de distributienetbeheerder.

Conform Artikel 2.3.22 en Artikel 2.3.23 van het Technisch Reglement voor Distributie van Elektriciteit (TRDE) moeten de distributienetbeheerders specificaties of regels opstellen voor de aankoop van die diensten.

Conform Artikel 4.1.17/4 van het Energiedecreet en Artikel 1.2.4 §3 & §5 van het TRDE heeft Fluvius een transparant en participatief overleg gehouden met de betrokken marktdeelnemers en -partijen. Dit overleg betrof de specificaties voor de marktgebaseerde aankoop van flexibiliteitsdiensten voor het beheer van lokale congestie, en de regels voor de aankoop van niet-frequentie-gerelateerde, ondersteunende diensten en de aankoop van de netverliezen.

De invulling voor dit transparant en participatief overleg werd vormgegeven via apart overleg met Elia en drie overlegmomenten met alle betrokken stakeholders in het voorjaar 2023. Tussen 28/4/2023 en 9/6/2023 organiseerde Fluvius een marktconsultatie, waarbij marktpartijen schriftelijke feedback konden bezorgen.

Allereerst bedanken we iedereen voor alle ontvangen feedback, zowel tijdens het stakeholderoverleg als via de marktconsultatie. Dit is wat Fluvius nodig heeft om iteratief te kunnen groeien en op die manier zo snel mogelijk tot een doeltreffende flexibiliteitsmarkt te komen.

Fluvius heeft alle ontvangen feedback verzameld en geanalyseerd. In dit document reageren we op een aantal opvattingen die volgens ons meer uitleg behoeven.

De lijst met alle niet-confidentiële reacties is toegevoegd als bijlage bij dit document, alsook de antwoorden van Fluvius en of deze reacties tot een wijziging van het voorliggende voorstel hebben geleid.

Op basis van de feedback, de resultaten van proefprojecten die Fluvius in de komende maanden opstart en het overleg met de stakeholders, zullen we de regels voor deze diensten stelselmatig bijsturen, uiteraard na publieke consultatie en goedkeuring door de VREG.

1.1 Het groeipad naar flexibiliteit en ondersteunende diensten voor de DNB

Met de publicatie van deze marktregels wil Fluvius essentiële onderdelen van de aanpak rond flexibiliteit benoemen, duiden en publiceren. Fluvius benadrukt dat de ontwikkeling van flexibiliteit en ondersteunende diensten een leer- en groeipad is en bovenal een iteratief proces.

Stap voor stap ambiëren we om samen met de stakeholders een ecosysteem te creëren dat uitmondt in een win-win-samenwerkingsvorm tussen Fluvius en de marktgebaseerde aanbieders van flexibiliteit en reactief vermogen.

Daarbij wil Fluvius flexibiliteit in de eerste plaats gepast leren inzetten, ten dienste van de maatschappij. We willen de kennis en skills in Vlaanderen actief aanspreken en de uitdaging als ecosysteem benaderen. Fluvius gelooft dat we, door de kennis en noden van de marktpartijen op elkaar af te stemmen, tot een optimale constellatie voor flexibiliteit in Vlaanderen kunnen komen.

Fluvius streeft dit doel maximaal na via incrementele ontwikkeling. Het aantal producten en de producten in se zullen ontegensprekelijk verder evolueren in functie van de noodzaak, feedback, het wegnemen van hindernissen, etc. Dit alles om de beschikbaarheid en ontsluiting van flexibiliteit ten dienste van het distributienet te optimaliseren.

Er lopen momenteel verschillende, gelijkaardige initiatieven bij Europese DNB's en in tal van (EU-gesubsidieerde) onderzoeksprojecten. Daar stellen we eveneens vast dat de specificaties en implementatie onderdeel zijn van incrementele verbeteringen. Deze aanpak is doorheen de jaren tevens met succes toegepast binnen gelijkaardige markten (bv. balanceren).

Om bovengenoemde redenen verkiest Fluvius om de implementatie gradueel te laten verlopen en bepaalde vrijheidsgraden verder aan te pakken tijdens de implementatiefase en verdere iteraties van productdesign (zoals het gebruik van platformen, evolutie van flexibiliteitsproducten richting kortetermijnproducten e.d.). Tijdens de consultatie stelden verscheidene stakeholders vragen die naar een finaal en matuur product polsten. Dat is inderdaad de ambitie van Fluvius, maar samen met het ecosysteem zijn nog verscheidene stappen nodig om dit te bereiken.

1.2 Aanpak van de markttesten

Om de aanpak zoals hierboven beschreven concrete invulling te geven, zal Fluvius verdere markttesten lanceren voor marktgebaseerde flexibiliteit. Als voorbeeld verwijzen we naar de markttest van ondersteunende diensten die we in 2022/2023 uitvoerden. Voor ondersteunende diensten implementeren we, volgend op deze markttest, op korte termijn een eerste marktproduct (conform de roadmap zoals opgenomen in de marktregels). De roadmap voor markttesten en implementatie is opgenomen in de marktregels voor flexibiliteit en ondersteunende diensten.

Fluvius erkent de nood van de stakeholders om op termijn een platform voor flexibiliteit te gebruiken. We starten de nodige stappen op om dit traject vorm te geven. Bij voorkeur wordt dit platform al gebruikt bij de uitvoering van markttesten om maximaal bij te leren met het oog op een implementatie.

Fluvius wijst er wel op dat de sturing via het Distribution Management System en telecontrolekast in parallel noodzakelijk blijven, met name in het kader van technische flexibiliteit.

Zodra de markttesten uitgevoerd zijn, zal Fluvius de marktregels naar verwachting updaten op basis van de getrokken lessen.

2 Reacties op de ontvangen input

2.1 Specificaties voor de marktgebaseerde aankoop van flexibiliteitsdiensten voor het beheer van lokale congestie

Inzake de specificaties voor de marktgebaseerde aankoop van flexibiliteitsdiensten voor het beheer van lokale congestie, ontvingen we van negen stakeholders reacties op het voorliggende voorstel: Bnewable, Elia, FEBEG, FEBELIEC, Flux50, ODE en drie confidentiële reacties. Fluvius dankt de betrokken partijen voor hun constructieve input en heeft de feedback geanalyseerd.

2.1.1 Standaardisatie van producten en alignering met andere producten

Fluvius volgt de wens van de stakeholders om naar een grote mate van standaardisatie te gaan. Daarmee zullen we rekening houden tijdens de implementatie. We moeten echter ook rekening houden met de specificiteit (zoals locatie-gebonden karakter en gewenste zekerheid) van de problematiek rond congestiemanagement. Producten kunnen doorheen de tijd evolueren, mogelijk convergeren en later eventueel samen aangeboden worden. Daar kunnen we vandaag nog geen uitspraak over doen. Verdere ervaring met de producten en de markt is daarom vereist.

Verschillende reacties pleiten voor het maximaal openhouden van de mogelijkheid om deel te nemen aan andere producten, om op die manier lock-ins te vermijden.

Tijdens de consultatiegesprekken met de diverse marktpartijen, voorafgaand aan de opmaak van de regels, werd in de visie van Fluvius al aangehaald dat we met flexibiliteitsoplossingen waardige en even zekere alternatieven willen hebben tegenover de klassieke investeringen in onze netten. Die mate van zekerheid is voor Fluvius een belangrijk gegeven, maar die graad van zekerheid zal grotendeels geborgd worden door het ontstaan en bestaan van diverse types producten. Dit kunnen marktproducten zijn, maar evenzeer bijvoorbeeld technische flexibiliteit, waar die zekerheid wel al aanwezig is. De wens van de markt hoeft dus niet tegenstrijdig aan die van Fluvius gezien te worden. Fluvius heeft zelf baat bij een goede marktontwikkeling en zal dan ook de nodige stappen ondernemen tijdens de markttesten om die ontwikkeling maximaal te ondersteunen.

Bij de productontwikkeling moet standaardisatie dus een streefdoel zijn, toch minstens daar waar de behoeften en (regulatoire) context gelijkwaardig zijn. Standaardisatie zorgt voor minder marktcomplexiteit en meer toegankelijkheid, doordat de diverse marktspelers in grote mate dezelfde acties en verwachtingen kunnen hebben bij soortgelijke producten. De suggestie om daarvoor de kaderrichtlijnen inzake vraagresponso te gebruiken, is zeker zinvol. Fluvius beschouwt Synergrid als een geschikt overlegorgaan om hieraan te voldoen.

2.1.2 Samenwerking en coördinatie met Elia

Flexibiliteit heeft vele doeleinden en de inzet ervan moet leiden tot de maatschappelijk meest optimale situatie. Elia en Fluvius zullen verder nauw samenwerken om dit vorm te geven en te streven naar een maatschappelijk optimum. Dit gebeurde reeds succesvol bij de opzet van deze producten, maar bv. ook binnen het Icaros-project. TNB/DNB-coördinatie is een complex topic waaraan Fluvius en Elia in de toekomst samen verder werken.

In de diverse reacties wordt vaak gesproken over een systeemkost, maatschappelijke optimalisatie en duidelijke afspraken met Elia. Ook Fluvius staat hier positief tegenover.

De toepassing van flexibiliteit op diverse netvlakken door meerdere partijen, met soms een ander doel, vereist nu eenmaal een duidelijk kader en afspraken. De impact van bepaalde oplossingen op het distributienet moet duidelijk zijn. Daarnaast moeten we nagaan in welke mate de distributienetten mee oplossingen kunnen bieden voor het hogerliggend net, en dit ongeacht of het om balancerings- of congestieproducten gaat, dan wel voor ondersteunende diensten.

De systeemkost evalueren of een inschatting maken van het potentieel voor een maatschappelijke optimalisatie kan pas als er ook daadwerkelijk transparante communicatie is tussen de DNB en de TNB over de data die hiervoor nodig is. Een maatschappelijke (en financiële) optimalisatie vereist bovendien een billijk evenwicht en duidelijkheid rond de reële kosten en baten en bij welke partij die liggen. Dergelijk overleg is niet nieuw, maar moet zeker verder bestendigd en versterkt worden.

Het blijft belangrijk om in heel dit verhaal de complexiteit te bewaken. Fluvius vindt het een must om op continue basis hierover overleg op te zetten. Maar, zoals al in de inleiding vermeld, is het bij de markttesten belangrijk om bouwblok per bouwblok te ontdekken en te waken over de impact en nood aan coördinatie en zo de complexiteit gradueel te verhogen. De praktische modaliteiten die hieruit voortkomen, moeten leiden tot correcte afspraken, zowel voor de verschillende flexibiliteitsproducten als voor de ondersteunende diensten.

2.1.3 Bilaterale flexibiliteit en haar (markt-)context

Bilaterale flexibiliteit is een extra mogelijkheid voor de klant. Er blijft steeds een vrije keuze om ook de bestaande opties (bv. investeren) te verkiezen. Voor Fluvius is er een duidelijke rol en noodzaak voor een bilateraal product. In een case met bilaterale flexibiliteit zal (bijna) altijd de stap gezet worden naar een multilateraal product. Dat multilateraal product kan desgevallend een lagere graad van vereiste zekerheid hebben, wat de ontplooiing van de markt ten goede komt.

We ontvingen veel vragen rond bilaterale flexibiliteit. Daarom leek het ons noodzakelijk om de diverse reacties te bundelen in een uitgebreidere reactie in deze nota.

De EU-verordening 2019/943 artikel 13 legt geen expliciet verbod op bilaterale flexibiliteit op.

Enkele reacties zien in de EU-verordening een reden tot en verplichting om enkel gebruik te maken van multilaterale marktflexibiliteit. Fluvius deelt dat dit het streven moet zijn in een goed ontwikkelde markt. Maar gezien de te ontwikkelen markt waarin we zitten en de energietransitie die voor ons ligt, is snelheid bij concrete klantvragen even belangrijk als marktontwikkeling.

Het mag dan ook niet de bedoeling zijn om het aansluitingsproces te gebruiken om de marktontwikkeling te stimuleren. Fluvius wil zeker inzetten op die marktontwikkeling, maar dit kan naar onze mening beter parallel aan het aansluitingsproces gebeuren. Zoals de VREG ook aangeeft in haar recente consultatiedocument met betrekking tot de wijziging van het Technisch Reglement Distributie Elektriciteit¹, moet de beslissing tot marktgebaseerde flexibiliteit tijdig genomen worden en is het dus niet aangewezen om bij elke klantvraag een marktzaak te lanceren.

Fluvius wil duidelijke afspraken en een stappenplan opstellen om de omschakeling van bilaterale flexibiliteit naar multilaterale flexibiliteit te verankeren.

Bilaterale flexibiliteit is een vrije keuze voor de klant.

Vandaag worden klanten bij aanvragen op een gelijke manier behandeld. Maar die gelijke behandeling leidt in functie van de locatie waar de aanvraag gebeurt, mogelijk tot een verschillende offerte (toepassing van de niet-periodieke tarieven). Via bilaterale flexibiliteit willen we een kader scheppen waarbij de uitbouw van de netten in het kader van de energietransitie geen rem zet op de elektrificatie die onderdeel is van die transitie. Fluvius heeft vandaag twee opties voor de klant: het gevraagde vermogen (afname of injectie) weigeren, of het vermogen toestaan (gekoppeld aan een offerte o.b.v. de uit te voeren werken). De realiteit is dat een weigering vandaag slechts zeer zelden voorkomt. Het is echter aannemelijk dat we met de groeiende elektrificatie in situaties zullen terechtkomen waar dit wel noodzakelijk is, omwille van de beschikbare capaciteit of als de veilige of betrouwbare werking van het distributienet in het gedrang komt. Dat is zeker het geval als de

¹ https://www.vreg.be/sites/default/files/document/cons-2023-01_consultatiedocument.pdf

investeringsoplossing en/of -doorlooptijd niet in verhouding staat met wat de klant vraagt omwille van de lokale situatie.

Bilaterale flexibiliteit is een extra mogelijkheid voor de klant. Er blijft steeds een vrije keuze om ook de bestaande opties (bv. investeren) te verkiezen. De extra mogelijkheid geeft de klant een optie om vlugger op het net aangesloten te raken of onder bepaalde voorwaarden toch al het volledig opgevraagde vermogen te benutten. En dat binnen een kader waarmee we de totale maatschappelijke kosten in rekening brengen. De optie niet aanbieden, betekent dat de klant bij de originele twee antwoorden blijft. Dat in de praktijk tot op heden zeer zelden een weigering voorkomt en dat de meeste klantgebonden investeringswerken nu qua doorlooptijd zelden een bottleneck vormen, doet geen afbreuk aan de mogelijkheid om de optie aan te bieden.

Bilaterale flexibiliteit is een vorm van marktflexibiliteit en heeft zijn plaats naast technische flexibiliteit.

Hier en daar wordt geopperd dat bilaterale marktflexibiliteit een nieuwe vorm van technische flexibiliteit zou zijn. Dat strookt echter niet met het voorgaande. Bilaterale flexibiliteit blijft een vrije keuze, technische flexibiliteit is dat niet. Bilaterale flexibiliteit is dus eerder een noodzakelijke aanvulling op technische flexibiliteit. Voor productie-installaties en energieopslag vormt technische flexibiliteit het back-upplan. Voor afname is er geen beschikbare optie.

Voor productie-installaties blijft het de bedoeling om ook maximaal in te zetten op marktflexibiliteit als die beschikbaar is, anders wordt teruggevallen op technische flexibiliteit. In wisselwerking met de klant zal Fluvius bekijken of bilaterale flexibiliteit een oplossing is. Het is aan de marktpartijen om met de eigen kosten-batenanalyse de deelname aan en prijszetting van deze marktflexibiliteit – of dat nu bilateraal of multilateraal is – te evalueren. Wordt er geen aanvaardbare oplossing gevonden, dan blijft de klassieke offerte van kracht.

Bilaterale flexibiliteit biedt ook kwalitatieve en kwantitatieve baten voor de klant.

De reflectie naar technische flexibiliteit als laatste redmiddel bij grote productie-installaties en energieopslag wordt volgens Fluvius gebruikt om de totale kosten voor de klant te bepalen. Dat lijkt ons een eenzijdige en vereenvoudigde benadering van de kosten-batenanalyse voor de klant. Fluvius benadrukt nogmaals dat er ook kwalitatieve en kwantitatieve baten zijn voor de klant:

- Een aansluiting mag dan qua doorlooptijd gereguleerd zijn in het TRDE, er zijn tal van situaties waar een klant langer moet wachten omwille van andere bottlenecks (ontbreken van uitbreidingsmogelijkheden, vergunningen ...).
- De klant kan een (dure) netuitbreiding vermijden of uitstellen. Uiteraard heeft Fluvius zelf ook baat bij een uitstel of afstel van een investering. Een deel daarvan moet kunnen terugvloeien naar de klant.
- Tot slot is het economisch perspectief voor de klant zeker aanwezig. Er wordt in de verschillende reacties gefocust op de modulatie van afname of injectie. Nergens wordt de aandacht gevestigd op het feit dat de betrokken klant versneld kan afnemen of injecteren en daar ook economisch baat bij heeft.

2.1.4 Positie perimetercorrectie en energieoverdracht

Met betrekking tot perimetercorrectie en energieoverdracht sluiten we geen opties uit. Fluvius sluit niet uit dat perimetercorrectie deel zal uitmaken van het finale design, onder de aanname dat dat ook werkelijk het optimale systeem is (finaal te valideren in verder overleg). Er moet een afweging tussen de kosten en voordelen gemaakt worden in het kader van de initiële markttesten en implementatie. We wachten de resultaten van de bestelde studie rond dit onderwerp af voor we de volgende stappen bepalen.

In de consultaties ontvingen we van diverse partijen heel wat vragen, standpunten en suggesties omtrent de uitwerking van mechanismes die de impact op de balancing-markten, de BRP en de leveranciers mee in rekening brengen. We danken de marktpartijen voor hun uitgebreide feedback en inspanningen om dit o.a. via positiepapers te duiden. In de onderstaande paragraaf geven we een gebundeld antwoord met betrekking tot dit thema.

Eerst en vooral staan we positief tegenover elke vraag of uitnodiging om toe te werken naar een optimalisatie vanuit systeemoogpunt. Mocht daar enige twijfel over bestaan: dat is ook voor Fluvius een fundamentele doelstelling. Het is essentieel om goed te duiden wat men verstaat onder het 'systeem' en wat 'optimaal' betekent voor alle betrokken partijen. Dit is belangrijk om de gezamenlijke inspanningen te richten op de meest kritische elementen voor de verdere ontwikkeling van een ecosysteem voor DNB-flexibiliteitsdiensten. Daarbij is het bestaan van de markt overigens geen doel op zich, wel het werkzaam en efficiënt zijn van een markt als middel om flexibiliteit te ontsluiten en zo uitdagingen op het distributienet mee op te lossen.

Fluvius stelt niet in vraag dat er een debat en onderzoek moet komen naar die mechanismen. Wel stellen we in vraag of dat al deel moet uitmaken van de inspanningen van bij het begin. Fluvius ziet eerst een aantal fundamenteelere vragen die zullen bepalen of de flexmarkt aantrekt:

1. Op welke manier kunnen we onze noden enerzijds en het aanbod aan flexibiliteit anderzijds zo visibel mogelijk maken zodat vraag en aanbod elkaar snel vinden?
2. Kunnen we in de markt een flexibiliteitsaanbod vinden aan een prijszetting die qua grootteorde aanvaardbaar is, gegeven het alternatief van bijkomende netinvesteringen?
3. Kunnen we een proces of flow vinden om goed samen te werken met de marktpartijen en daarbij de flexibiliteit van aanbieders op het distributienet zo laagdrempelig mogelijk te ontsluiten?

De diverse correctiemechanismen waarover we tal van opmerkingen ontvingen, hebben pas zin als we op bovenliggende fundamentele vragen validatie vinden van werkbare pistes: er is eerst en vooral nood aan een 'MVP'² van de DNB-flexmarkt. Om dat MVP te bereiken, is het niet vereist én

² MVP staat voor 'minimum viable product', te definiëren als een versie van een product met voldoende features om te kunnen starten, met het oog op het zo vroeg mogelijk kunnen verwerven van feedback van gebruikers als input voor verdere productontwikkeling. Als uit markttesten bijvoorbeeld zou blijken dat de markt een prijs verwacht die 10x

potentieel vertragend om alles van in het begin te implementeren. Zeker gezien de inschatting dat de volumes in de opstartfase beperkt zullen zijn ten aanzien van de volumes in bestaande markten.

Een tweede belangrijke observatie die Fluvius maakt: alleen al in de consultatiefeedback is sprake van heel wat begrippen en terminologie, waarrond zelfs in stakeholdersessies met experts ter zake veel nood bleek aan duiding van die begrippen. Hoewel er dus op het niveau van begrippen nog verwarring voorkomt onder experts, poneert men toch al dat voornoemde mechanismen hoe dan ook systemisch optimaal zijn. Fluvius is van mening dat hier belangrijke tussenstappen worden overgeslagen.

Eenzijds moeten we een duidelijk onderscheid maken tussen:

- WAT: impact op (1) Elia-balans, (2) BRP-perimeter en (3) leverancier-sourcing. Per apart element glashelder krijgen hoe nadelig de impact is voor het systeem, wie de kosten precies draagt en welke kosten dan deel moeten zijn van de afweging flex.
- HOE: een mechanisme opzetten dat proportioneel is met de te mitigeren impact. (bv. compensatie, neutralisatie, individuele metercorrectie ...) Zo stellen we vandaag vast dat, ondanks voorziene tools, toch vaak van opt-out gebruik gemaakt wordt, en zien we in de marktfeedback de herhaalde vraag naar administratieve laagdrempeligheid.

Anderzijds moeten we de debatten ter zake verrijken met perspectieven die nog ontbreken:

- Fluvius wil meenemen welke mogelijke baten er kunnen ontstaan als gevolg van het niet ondersteunen van deze mechanismen. Lagere administratieve drempels, minder complexiteit m.b.t. pooling, etc. kunnen ook een positief effect hebben op de ontsluiting van flexibiliteit, wat resulteert in een netto-systeembenefit.
- Fluvius meent dat de ondersteuning een gelijkaardige inspanning vergt voor een kW-activatie als voor een MW-activatie. Wat men op TNB-niveau een 'best practice' noemt in een wereld van een beperkt aantal punten die grote volumes leveren, mag men dus niet zonder meer doortrekken naar de DNB-context. Daar betreft het in de toekomst mogelijk grote aantallen activaties van kleine volumes, al dan niet geaggregeerd, waardoor de kosten van die correctiemechanismen proportioneel veel meer doorwegen als systeemkost.

In het licht van bovenstaande opmerkingen is Fluvius van mening dat de mechanismen voorwerp moeten zijn van verder debat en onderzoek en dat intussen de opstart van een DNB-markt niet vertraagd mag worden. In dat kader heeft Fluvius, via Synergrid en in samenwerking met Arewal, Ores, Resa en Sibelga, een studie besteld die de vraag moet beantwoorden wanneer en welke type energieoverdracht (eveneens gekend als Transfer of Energy of ToE) en/of perimetercorrectie van toepassing is.

Concreet m.b.t. deze consultatie en de vragen daarrond is de positie van Fluvius de volgende:

hoger is dan wat Fluvius kan geven, zijn alle geleverde voorbereidende inspanningen om voorliggende mechanismen te ondersteunen voor niks geweest. Daarentegen, als blijkt dat zelfs met ingeprijsde risico's er reeds een match is op niveau van de grootteorde, dan kan het nadien alleen maar een verdere optimalisatie zijn om bepaalde mechanismen te ondersteunen.

- Fluvius stelt vast dat gelijkaardige flexibiliteitsproducten initieel ook in de markt gezet zijn zonder energieoverdracht/perimetercorrectie met als doel snel een markt te kunnen openen en een steile leercurve te bekomen.
- Fluvius kijkt uit naar de resultaten van de bestelde studie om op basis daarvan het debat te verrijken.
- Fluvius sluit niet uit dat perimetercorrectie deel zal uitmaken van het finale design, onder de aanname dat dit ook werkelijk het optimum is op systeemniveau (finaal te valideren in verder overleg).
- Fluvius sluit niet uit dat energieoverdracht (of equivalent mechanisme) deel kan uitmaken van het finale design, mits verder onderzoek en validatie van de kosten en baten.
- Tijdens de eerste fase markttesten kan al met evaluatie gestart worden van impact met betrekking tot perimetercorrectie op basis van data die hoe dan ook berekend wordt o.a. i.k.v. performantie bepaling (geldig voor de flexibele punten op MS voor activaties van significant vermogen).
- Fluvius is van mening dat, als energieoverdracht/perimetercorrectie van toepassing was, we integratie met de MIG6-processen en Atrias zouden moeten nastreven om de marktprocessen te faciliteren.
- We zullen in de beginfase werken met een beperkt aantal sites met beperkte volumes om zo het risico op grote marktverstoring te beperken.

2.2 Regels voor de aankoop van niet-frequentie-gerelateerde ondersteunende diensten en netverliezen

Inzake de regels voor de aankoop van niet-frequentie-gerelateerde ondersteunende diensten en netverliezen, ontvingen we van vier stakeholders reacties op het voorliggende voorstel: FEBEG, Flux50, ODE en één confidentiële reactie. Fluvius dankt de betrokken partijen voor hun constructieve input en heeft de feedback geanalyseerd.

Verschillende stakeholders vragen bijzondere aandacht voor de alignering tussen de DNB en de TNB om te grote divergenties in aanpak te vermijden. Voor een toelichting rond de algemene samenwerking en coördinatie met Elia verwijzen we naar paragraaf 0 van dit consultatieverslag.

Daarnaast kwamen een aantal punctuele opmerkingen naar voren, onder andere betreffende de potentiële interactie met de distributienettarieven en de modaliteiten voor bieding en penalisatie. Deze reacties worden verder behandeld in de lijst met alle niet-confidentiële reacties die werd toegevoegd als bijlage bij dit document

3 Bijlage

- Bijlage 1: [Reacties consultatie specificaties voor marktflexibiliteit, ondersteunende diensten en netverliezen](#)
- Bijlage 2: [Specificaties voor marktflexibiliteit](#)
- Bijlage 3: [Specificaties voor marktflexibiliteit, met track changes t.o.v. consultatieversie](#)
- Bijlage 4: [Regels voor ondersteunende diensten en netverliezen](#)
- Bijlage 5: [Regels voor ondersteunende diensten en netverliezen, met track changes t.o.v. consultatieversie](#)